

De tekststructureringsmethode Information Mapping® onder- zocht in een didactische context

1 februari 2011

Auteurs: Dorien Van De Mieroop, Anneke Salden, Marijke Schurgers, Sanne Spilsteijns, Geoffrey Vandervoort

Volume: 40

Nummer: 4

Pagina's: 75-88

Documenten

- [vonk_jrg40_041.pdf](#)

75 de tekststructureringsmethode information mapping onderzocht in een didactische context dorien van de mieroop anneke salden marijke schurgers sanne spilsteijns geoffrey vandervoort efficiënt teksten verwerken kan alleen maar optimaal verlopen als die teksten goed gestructureerd zijn en geschikt zijn voor informatieverwerkingsstrategieën dat is precies wat de tekststructureringsmethode information mapping die typisch gebruikt wordt in bedrijfscontexten haar lezers belooft maar werkt ze ook in didactische contexten n november 2010 stonden de kran zapcultuur waarin de aandachtsboog steeds ten er vol van de millenniumstuden korter wordt en afwisseling troef is ten de huidige generatie studenten werd afgeschilderd als een bende daarnaast leven we in een kennissamenle onge-manierde babbelende sms ende ving waarvan het internet als informatiesnel surfende mailende en twitterende jonge weg de ba sis vormt dat zorgt niet alleen ren die amper nog luisteren naar hun pro voor een exponentiele fessoren tijdens hoorcolleges de stan groei aan beschikbare daard in de polemiek hierover werd er informatie waaruit een de digitale onder andere gewezen op het feit dat ook lezer als informatieconsu gene ratie is professoren niet in de vorige eeuw zijn blij ment de gewenste gege opgegroeid in ven steken en dat ook zij gebruik maken van vens selecteert maar ook een zapcultuur multimediatoepassingen sociale netwerken voor een andere manier waarin de en andere communicatievormen en dat ze van lezen doordat hyper aandachtsboog zoeken naar mogelijkheden om die te inte tekst er nu eenmaal steeds korter greren in het onderwijs sintubin 2010 anders uitziet en anders wordt en daarmee wordt het fenomeen in een bre gestructureerd is dan zijn afwisseling dere maatschappelijke context geplaatst papieren tegenhanger troef is waarin het belang van het internet alleen die twee factoren samen maar toeneemt en multitasking meer en resulteren in een toe meer de norm wordt alleen al omdat de name van diagonaal leesgedrag wat nu hedendaagse jongeren

die niet voor niets eenmaal een efficiënte manier is om als lezer de digitale generatie genoemd worden de je weg te vinden in die toevloed aan informatie a 2006 opgegroeid zijn in een informatie april 2011 nummer 4 40e jaargang 76 informatievaardigheden een gemeenschappelijk resultaat te komen ontwikkelen daarbij komt dat in een bedrijfscontext de tijdsdruk een niet onaanzienlijke rol speelt het is dan ook belangrijk dat jongeren hun en onder andere vanwege die reden be- dacht informatievaardigheden versterken en dat de Amerikaanse psycholoog robert horn ze op een optimale manier leren omgaan meer dan veertig jaar gele- den de informa met informatie van nieuwe maar ook van tion mapping methode hi- erna imap oude media en dat ze strategieën aange hiervoor baseerde hij zich op de cognitieve reikt krijgen om die informatie te verwerken psychologie en een hele waaier van andere tot een toegankelijk geheel dat leidt tot disciplines om een nieuwe manier van schrij een andere manier van werken zoals ten ven te on- twikkelen die rekening hield met brummelhuis 2006 hoe het menselijk brein om- gaat met grote beschrijft in plaats van hoeveelheden tekstuele informatie en die naast klassikaal beschikbare oplossingen ideaal geschikt is om lezers diagonaal te onderwijs is het als kennis door de leraar laten lezen en een selectie te helpen maken ook van belang dat aangereikt te krijgen van relevante passages bouquet 1998a individuele gaan leerlingen actief information mapping international 2011 leer taken en met behulp van ict toe zelf sturende teams passingen op zoek naar in 1982 werd besloten om de methode te door het gebruik oplossingen en creëren vercommercialiseren en vast te leggen als van ict een op die manier kennis trade- mark sindsdien is het een populaire volwaardig p 125 de integratie commerciële methode geworden om tek alter natief worden van webquests in het sten op te maken en te structureren dat onderwijs is hiervan een blijkt bijvoorbeeld uit het aantal bedrijven goed voorbeeld jonge die de methode gebruiken niet alleen grote ren leren immers zo om zelfstandig en multinationals zoals coca cola nestle gestructureerd digitale informatie te verga johnson johnson en shell maar ook de ren en te verwerken wat zelfs in het basis belgische nmbs dochter infrabel han- teert onderwijs al zijn vruchten afwerpt droop imap de methode oogstte wel wat kritiek e a 2006 alleen laat die laatste fase onder andere wat de originaliteit van de namelijk de verwerking van de informatie aangereikte ideeën betreft maar die kritiek vaak te wensen over van der neut e a pareerde horn bijvoorbeeld door te wijzen 2005 tonen aan dat die stap vaak beperkt op zijn unieke information blocks structuur blijft tot het kopiëren van tekst in word en horn 1992 het bewerken van de lay out in dit artikel gaan we in op de mogelijk naast klassikaal onderwijs is het dus ook van heden van die methode voor het onderwijs belang dat individuele leer- taken en zelfstu en meer bepaald voor de ontwikkeling van rende teams door het gebruik van ict een informatievaardigheden van leerlingen en volwaardig alter- natief worden de haan studenten voor het leesgemak spreken we e a 2006 het is precies op dat punt dat de in het vervolg van dit artikel uitsluitend over parallel met het bedrijfsleven getrokken kan studenten maar de voorgestelde methode wor- den want ook daar moeten werkne is eveneens bruikbaar bij leerlingen in het mers zelfstandig kennis verwerven verwer secundair onderwijs het gaat hier dus spe ken en meedelen aan teamgenoten om tot ciefiek om situaties waarin het lezen

en ver 40e jaargang nummer 4 april 2011 77 werken van een tekst geen doel op zich is er ook op een efficiëntere manier aan een maar wel een middel om kennis te verwer gemeenschappelijk eindresultaat gewerkt ven op een efficiënte manier dat kan op kan worden individueel vlak maar vooral ook in een coö peratieve context waarin studenten individu omdat het succes van de imap methode eel informatie moeten zoeken verwerken wat tekstverwerking betreft echter nog niet en vervolgens delen met medestudenten om onomstotelijk bewezen is en ook amper in tot een gezamenlijk eindresultaat te komen een didactische context onderzocht is richt slavin 1990 lijkt de imap methode poten dit artikel zich in de eerste plaats op een kri tieel te hebben dat potentieel bevindt zich tische test van de effectiviteit efficiëntie en meer bepaald op het niveau van de verwer waardering van de imap methode in verge king van verdeelde informatie het jigsaw lijking met een traditionele maar ook principe aronson e a 1978 van gorp degelijk gestructureerde tekst op die bogaert 2002 die vaak nog problema manier onderzoeken we of en in welke tisch is mate het zin heeft om onderwijstijd te investeren in het aanleren van die methode aan de studenten vragen om de verworven in relatie tot het gegenereerde effect bij de informatie bijvoorbeeld op basis van een verwerking van imap teksten we focussen webquest via die specifieke tekststructure dus specifiek op het perceptieel van imap ringsmethode te verwerken en vervolgens in plaats van op tekstproductie maar voor aan groepsleden aan te bieden biedt heel we tot de beschrijving van ons experimen wat voordelen ten eerste wordt de parti ci teel onderzoek kunnen komen lichten we patie van de jongeren zichtbaar en contro eerst de imap methode nader toe leerbaar wat meteen een van de grootste problemen van cooperatief leren verhelpt d haveloose 2005 ten tweede worden de studenten verplicht om de informatie niet information mapping gewoon te knippen en te plakken maar wordt geëist tot een dieper inzicht van de de imap methode werkt volgens een vast verzamelde kennis te komen tot slot moe procede dat steunt op enkele basisprincipes ten de studenten die informatie op zo n segmentering relevantie labeling consis manier structureren dat ze toegankelijker tentie grafiek juiste detaillering en hierar wordt voor de groepsleden die toeganke chie van segmentering en labeling lijkheid draagt er dan vervolgens toe bij dat april 2011 nummer 4 40e jaargang 78 zeven basisprincipes om documenten te ontwerpen segmentering verdeel de informatie zowel tekst als tekeningen in hapklare brokken en hanteer daarbij een maximum van negen elementen bijvoorbeeld opsommingen met maximaal negen elementen procedures met maximaal negen stappen tekeningen met maximaal negen belangrijke elementen relevantie denk als schrijver nooit vanuit uzelf geef alleen informatie die van belang is voor de doelgroep en zet ook bij elkaar wat bij elkaar hoort labeling voorzie elementen zoals tekstblokken tabelkolommen tekeningen enz van een label titel zorg ervoor dat het label iets zegt over de inhoud en de functie van het stuk informatie waarnaar het verwijst consistentie gebruik steeds dezelfde bewoordingen als u het over hetzelfde begrip hebt streef ook parallelle opbouw en lay out na telkens als u gelijksoortige informatie verstrekt grafiek gebruik grafische elementen om de tekst te ondersteunen beschouw die als een integraal onderdeel van de communicatie gebruik lijnen en tabellen en zorg ervoor dat de lay out bijdraagt tot een snel overzicht van de structu-

ur van het document juiste detail geef de lezers de juiste mate van detail naargelang van hun lering bekwaamheid en voorkennis maak alle details even toegankelijk m a w moffel geen details weg in voetnoten of allerlei kleine lettertjes hiërarchie van open met hoofdzaken en vermeld bijzaken eventueel pas segmentering verder in de tekst maak oordeelkundig gebruik van structuur en labeling en labels zodat de boodschap duidelijk wordt zonder dat de lezer alles hoeft te lezen uit bouquet 1998b p 6 naast die zeven principes wordt de kern van de imap methode gevormd door zeven universele informatietypes principe proces procedure concept structuur classificatie en feit elk van deze types heeft een aantal verplichte blokjes en wordt aangepast aan variabelen als publiek inhoud technologie en doel 40e jaargang nummer 4 april 2011 79 zeven universele informatietypes procedure een instructie in een aantal stappen proces de beschrijving van een reeks gebeurtenissen structuur een beschrijving van de onderdelen van een fysiek object of een duidelijk afgebakend idee concept een begrip dat nieuw is voor de lezers of een abstract begrip principe een omschrijving van wat moet worden gedaan of juist niet mag worden gedaan feit de mededeling van het resultaat van een waarneming classificatie de indeling van elementen in klassen uit bouquet 1998b p 7 aan de ene kant zorgt die strakke methode 2003 die een gewone lay out en structuur ervoor dat niet elke tekst even makkelijk bevat voorbeeld 1 die structuur wordt omgezet kan worden naar een imap versie weergegeven aan de hand van de tussen maar aan de andere kant genereert ze wel kopjes en er zijn ook grafische indicaties van een formeel universeel aanblik van een de mate waarin informatie belangrijk is bij tekst wat uiteraard ook heel wat voordelen voorbeeld door een woord in hoofdletters biedt een voorbeeld zal deze abstracte weer te geven die passage herschreven we beschrijving wellicht duidelijker maken hier naar een imap versie die er behoorlijk voor selecteerden we een passage uit taal anders uitziet voorbeeld 2 boek nederlands smedts van belle voorbeeld 1 fragment uit taalboek nederlands p 96 4 2 2 gedeeltelijk geïntegreerde leenwoorden indien nog wel herkenbaar is dat woorden uit een andere taal zijn overgenomen ook zijn ze al in zekere mate aan het nederlands aangepast dan spreekt men van bastaardwoorden een bastaardwoord is een leenwoord waarvan de oorspronkelijke vorm fonisch klank accent morfologisch flexie woordvorming en of grafisch opzicht aan de fonologie morfologie en of spelling van het nederlands is aangepast ondanks die aanpassingen blijft het bastaardwoord als niet eigen als exogeen herkenbaar van dale duidt bastaardwoorden aan met het tekenetje gevolgd door de taal bijvoorbeeld